

Warszawa, dnia 4 grudnia 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

*ul. Śniadeckich 10, 00-656 Warszawa
tel.: 022 696 55 44, fax: 022 629 60 79*

ZBIA/500/60-1/2008/KC

**Szanowna Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej**

Zwracam się do Pani Minister w sprawie umieszczania dzieci z pieczy zastępczej w szpitalach psychiatrycznych. Jestem zaniepokojony informacjami o kolejnych przypadkach takich działań.

Problem był już wielokrotnie poruszany m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który w 2007 r. przedstawił raport dotyczący kontroli placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie kierowania wychowanków do szpitali psychiatrycznych. Raport ujawnił liczne nadużycia w przestrzeganiu procedury umieszczania dzieci w tych ośrodkach.

Rzecznik Praw Dziecka w grudniu 2007 r. przedstawił Prezesowi Rady Ministrów analizę problemu, przeprowadzoną wraz z gronem niezależnych ekspertów - m.in. krajowym i wojewódzkimi konsultantami psychiatrii dziecięcej - oraz propozycje zmian systemowych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

Umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym jest ingerencją w autonomię jednostki. Wolność jednostki jest jednym z podstawowych praw człowieka zagwarantowanych konstytucyjnie. Regulacje prawne dotyczące osób wykazujących zaburzenia psychiczne zawierają szereg gwarancji i obwarowań mających skutecznie chronić przed naruszeniem ich praw. Dlatego też umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym, podlega ściśle określonej procedurze prawnej.

Każde naruszenie prawa polegające na złamaniu obowiązujących procedur, powinno być traktowane jako sytuacja nadzwyczajna, wymagająca gruntownego zbadania. Standardów prawa należy przestrzegać szczególnie starannie wobec dzieci przebywających w opiece zastępczej, gdyż one nie mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony rodziców.

Nadużywanie środka leczniczego, w postaci hospitalizacji w szpitalu psychiatrycznym - w przypadku działań niezgodnych z prawem - stanowi poważne naruszenie konstytucyjnych gwarancji wolności człowieka.

Uważam, iż przyczyn występowania takich przypadków należy szukać w nieprawidłowo funkcjonującym systemie pomocy społecznej. Zawodzą służby pomocy społecznej, których zadaniem jest kontrola i przestrzeganie standardów prawa w zakresie opieki i wychowania. Placówki opiekuńczo-wychowawcze nie radzą sobie z dziećmi przejawiającymi trudności wychowawcze i zaburzenia zachowania. Nieumiejętność pracy z takimi wychowankami sprawia, że szuka się rozwiązań w postaci umieszczenia dziecka w szpitalu psychiatrycznym, traktując to jako nadzwyczajny środek wychowawczy.

W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka do Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2007 r. sygn. ZBA-500-46-07/MD/KT, Pani Minister poinformowała w piśmie z dnia 21 grudnia 2007 r. sygn. DSR-II-412-114-1-TU/07, że zobowiązała wszystkie Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich do podjęcia stosownych działań w ramach nadzoru nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Mając na względzie dobro dziecka oraz dążąc do zapewnienia ochrony przysługujących mu praw, na mocy art. 10 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69) zwracam się do Pani Minister z prośbą o informację o wynikach podjętych działań w celu wyeliminowania przypadków hospitalizacji psychiatrycznych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych w sytuacjach gdy nie jest to konieczne.

Wyrzeczni nacunhu
Marek S. S. S.

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

Warszawa, dnia 15.01. 2009r.

DSR-IV-0712-3-1-TU/08

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 4 grudnia 2008 r. (znak ZBIA/500/60-1/2008/KC) w sprawie umieszczania dzieci z pieczy zastępczej w szpitalach psychiatrycznych, przedstawiam następujące stanowisko w tej sprawie:

Po ogłoszeniu przez Rzecznika Praw Obywatelskich raportu z analizy dokumentacji pobytu wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w szpitalach psychiatrycznych w latach 2004 - 2006, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wystosowało we wrześniu 2007 r. pismo z zaleceniami do 16 dyrektorów Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich. Zobowiązano Wydziały Polityki Społecznej UW, jako organy sprawujące nadzór nad placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, do podjęcia stosownych działań.

Działania podjęte przez Urzędy Wojewódzkie doprowadziły do stałego monitorowania zasadności umieszczania dzieci z placówek opiekuńczo – wychowawczych w szpitalach psychiatrycznych. Obecnie we wszystkich województwach inspektorzy nadzoru nad placówkami opiekuńczo – wychowawczymi gromadzą informacje o każdym fakcie umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym wychowanka placówki opiekuńczo – wychowawczej (domu dziecka, pogotowia opiekuńczego lub rodzinnego domu dziecka). Przy okazji każdej kontroli przeprowadzanej w placówce, inspektorzy wojewódzcy przeglądają również dokumentację dzieci umieszczanych w szpitalach psychiatrycznych. Przedmiotem

kontroli problemowych zaplanowanych w Wydziałach Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich, zarówno w roku 2008 jak i 2009, jest badanie zasadności umieszczania wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych w szpitalach psychiatrycznych.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wystąpiło obecnie do Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich z prośbą o udostępnienie danych o wychowankach placówek opiekuńczo – wychowawczych umieszczanych w szpitalach psychiatrycznych w 2008 r. Informacje zebrane z województw Ministerstwo przekaże niezwłocznie do Biura Rzecznika Praw Dziecka.

Należy jednak zauważyć, że w szpitalach psychiatrycznych przebywają nie tylko dzieci – wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych, ale również wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych, ośrodków terapii uzależnień itp., będących w gestii resortu edukacji. Taki stan rzeczy może wynikać z tego, iż do ww. placówek trafiają dzieci z rodzin, w których matki nie przestrzegały higieny ciąży, dzieci były poddawane przemocy, niedożywione lub w inny sposób krzywdzone, a takie czynniki mają znaczący wpływ na rozwój układu nerwowego dziecka i zwiększają ryzyko wystąpienia zaburzeń psychicznych.

Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że personel pedagogiczny placówki opiekuńczo – wychowawczej w żadnej mierze nie decyduje ani o konieczności podania dziecku leków psychotropowych, ani o skierowaniu go na leczenie w szpitalu psychiatrycznym. Za każdym razem taka decyzja należy do lekarza specjalisty.

z up. MINISTER
Jarosław Duda
SEKRETARZ STANU